

Analýza štatistiky akademických knižníc za rok 2023 (na základe výsledkov štatistických výkazov o akademických knižniciach SR)

Jedným zo spôsobov sledovania činnosti akademických knižníc (AK) je štatistické zisťovanie, ktorého zber údajov zabezpečuje pre rezort školstva Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky (CVTI SR) v Bratislave a metodickú pomoc pri vyplňovaní výkazov poskytujú úsek metodiky AK knižnice Národného inštitútu vzdelávania a mládeže (NIVAM).

Sieť AK tvoria v roku 2023 knižnice verejných, štátnych i súkromných vysokých škôl, ktoré sa akreditovali v rezorte Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu. Za rok 2023 sa zozbierali štatistické údaje 39 slovenských AK (26 pri verejných VŠ, 10 pri súkromných vysokých školách, 3 pri štátnych vysokých školách).

Analýza štatistiky AK za rok 2023 je zostavená z vybraných ukazovateľov, pričom tie sú porovnávané s vybranými ukazovateľmi z rokov 2022 a 2021, počas ktorých boli počet a štruktúra AK v SR ustálené.

V oddiele I. *Knižničný fond* sledujeme r. 0113 – Ročný prírastok knižničných jednotiek:

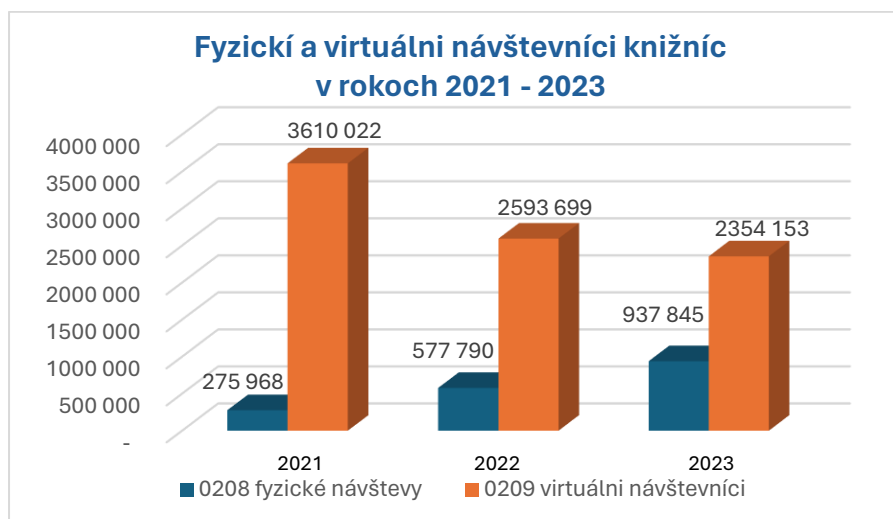
Rok	Typ VŠ	Počet výkazov	r. 0113 ročný prírastok kniž. jednotiek
2021	verejné	26	92 248
	štátne	3	4 736
	súkromné	10	3 645
2022	verejné	26	91 343
	štátne	3	4 319
	súkromné	10	11 668
2023	verejné	26	81 972
	štátne	3	3 063
	súkromné	10	7 502

Rok	Typ VŠ	Počet výkazov	r. 0113 ročný prírastok kniž. jednotiek
2021	SPOLU	39	100 629
2022	SPOLU	39	107 330
2023	SPOLU	39	92 537

Tabuľka č. 1. a 2. Prehľad ročných prírastkov AK v rokoch 2021 – 2023

Z daných údajov možno konštatovať, že až na výnimku v roku 2022 pri knižniciach súkromných vysokých škôl dochádza v sledovanom období 2021 – 2023 k postupnému úbytku ročných prírastkov knižničných jednotiek.

V oddiele II. Používatelia sme v sledovanom období porovnali r. 0208 – Návštevníci knižnice (fyzické návštevy) a r. 0209 – Virtuálni návštevníci:

Graf č. 1. Porovnanie celkovej fyzickej a virtuálnej návštevnosti akademických knižníc v priebehu rokov 2021 – 2023

V rokoch 2021 – 2023 môžeme pri návštevnosti odsledovať postupný pokles počtu virtuálnych návštevníkov knižníc a naproti tomu opätovný nárast fyzických návštev priamo v knižniciach. Jedným z hlavných dôvodov tohto nárastu je postupný ústup pandémie Covid-19 v roku 2022.

V oddiele III. Výpožičky a služby sme pozornosť zamerali na ukazovatele r. 0302 – prezenčné výpožičky a r. 0303 – absenčné výpožičky:

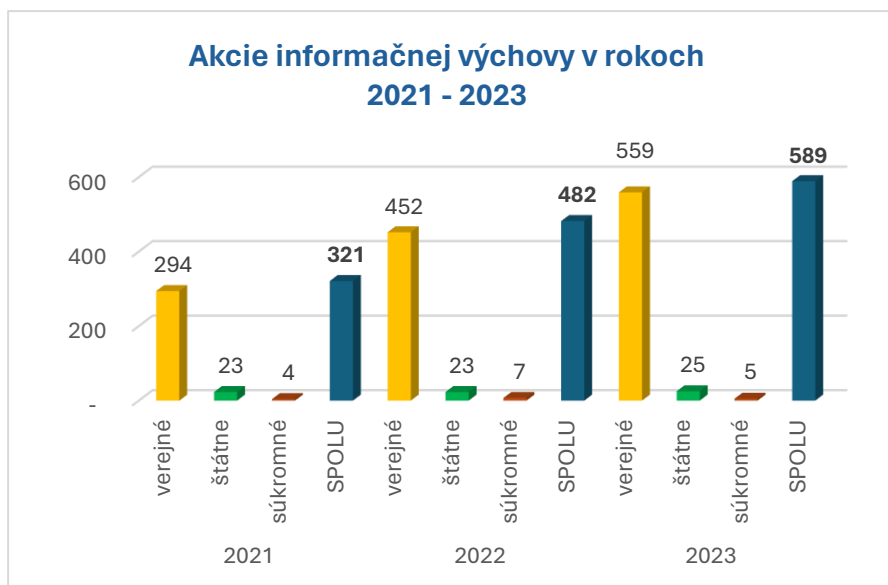
Rok	Typ VŠ	Počet výkazov	r. 0302 prezenčné výpožičky	r. 0303 absenčné výpožičky
2021	verejné	26	605 165	961 468
	štátne	3	1 965	26 164
	súkromné	10	2 147	24 238
2022	verejné	26	968 193	850 390
	štátne	3	2 463	26 774
	súkromné	10	6 934	29 570
2023	verejné	26	964 389	823 602
	štátne	3	3 586	25 611
	súkromné	10	4 064	24 255

Rok	Typ VŠ	Počet výkazov	r. 0302 prezenčné výpožičky	r. 0303 absenčné výpožičky
2021	SPOLU	39	609 277	1 011 870
2022	SPOLU	39	977 590	906 734
2023	SPOLU	39	972 039	873 468

Tabuľka č. 3. a 4. Prehľad prezenčných a absenčných výpožičiek AK v rokoch 2021 – 2023

Počas celého sledovaného obdobia rokov 2021 – 2023 môžeme sledovať postupný pokles absenčných výpožičiek a v roku 2023 aj mierny pokles prezenčných výpožičiek.

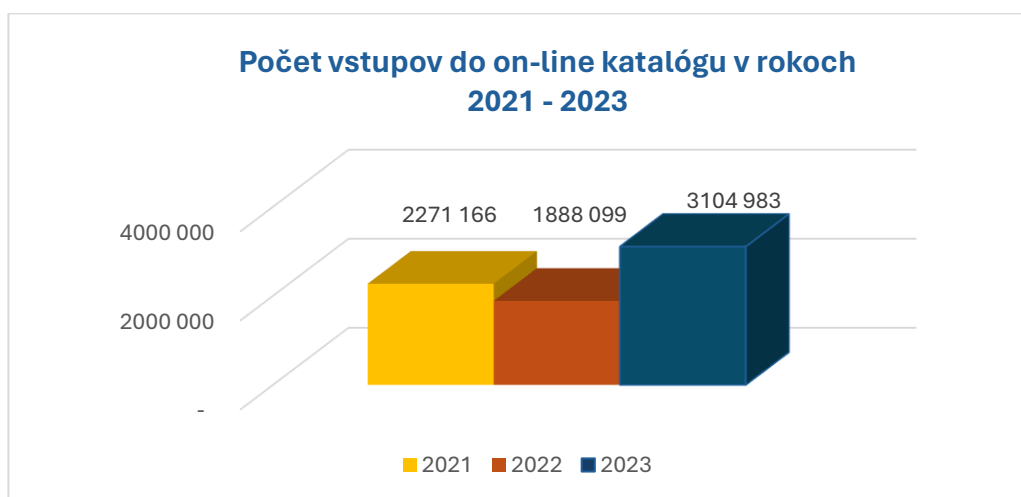
V oddiele IV. *Doplňujúce ukazovatele* sme sledovali r. **0402 – akcie informačnej výchovy** a ich počet v priebehu posledných troch sledovaných rokov:

Graf č. 2. Porovnanie počtu akcií informačnej výchovy v rokoch 2021 – 2023

Na základe štatistických informácií môžeme v období 2021 – 2023 sledovať pozitívny trend v náraste počtu akcií informačnej výchovy – tu treba podotknúť, že tento nárast a väčšinový podiel akcií prebieha najmä na pôde AK verejných vysokých škôl.

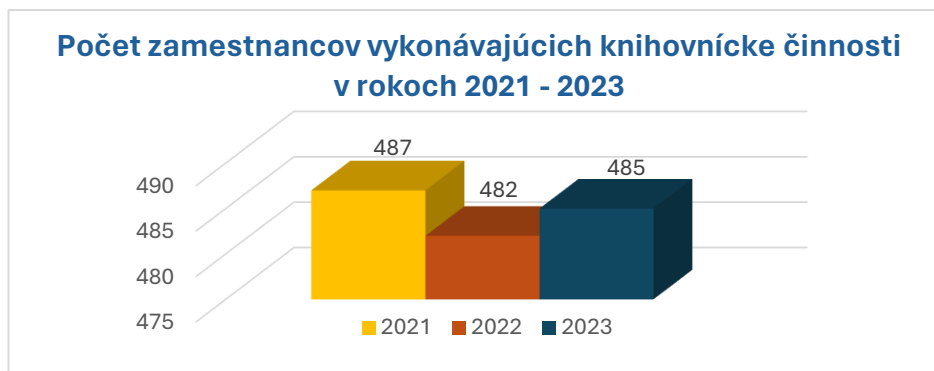
V oddiele V. *Informačné technológie* sme pozornosť upriamili na r. **0509 – Počet vstupov do on-line katalógu:**

Graf č. 3. Porovnanie počtu vstupov do on-line katalógu v rokoch 2021 – 2023

Z údajov grafu č. 3. môžeme konštatovať, že rok 2023 bol doteraz najúspešnejší v počte návštev on-line katalógov, a to aj pri porovnaní s obdobím spred roku 2021.

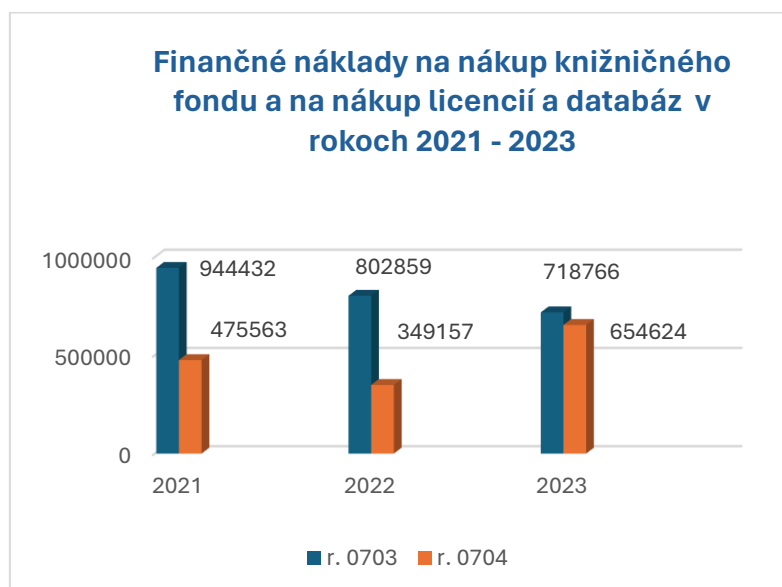
V oddiele VI. Zamestnanci knižnice sme sa sústredili na r. 0602 – Zamestnanci knižnice vykonávajúci knihovnícke činnosti:

Graf č. 4. Porovnanie počtu zamestnancov vykonávajúcich knihovnícke činnosti v rokoch 2021 – 2023

Na základe uvedených štatistických údajov konštatujeme, že až na menšie odchýlky, je počet zamestnancov AK vykonávajúcich knihovnícke činnosti v priebehu sledovaných rokov relatívne stabilný.

V poslednom oddiele VII. Hospodárenie (v eurách) sme sa zamerali na **Finančné náklady na činnosť knižnice – r. 0703 – nákup knižničného fondu a r. 0704 – nákup licencií a databáz:**

Graf č. 5. Porovnanie nákladov na nákup knižničného fondu a na nákup licencií a databáz 2021 – 2023

Zo štatistických údajov v grafe nám vyplýva, že náklady na nákup knižničného fondu sa v priebehu sledovaných rokov znižujú, naproti tomu náklady AK na nákup licencií a databáz postupne rastú. V roku 2023 sa výškou výrazne priblížili k nákladom na nákup knižničného fondu.

Do štatistického výkazu ŠKOL 10-01 pre AK boli v roku 2023 zaradené i nové položky, ktoré majú zabezpečiť spoľahlivejšie sledovanie výkonnosti AK a umožniť porovnanie s ostatnými knižnicami v rámci knižničného systému SR, ale aj so zahraničnými knižnicami.

Napríklad, v module *I. Knižničný fond* prišlo k rozdeleniu sledovania audiovizuálnych a elektronických dokumentov na dve samostatné položky (r. 0103 a r. 0108) alebo v module *V. Informačné technológie* pribudlo samostatné sledovanie sprístupňovania a využívania scientometrických EIZ / databáz (r. 0516 a r. 0517), ktorých význam v akademickom prostredí naďalej stúpa.

Vypracovala:

Mgr. Lenka Barátová

Knižnica NIVAM

